

Asia: VN/26666/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi ammattikorkeakoululain ja opintotukilain muuttamisesta (kaksoistutkintouudistus)

Lausunnonantajan lausunto

Lausunnonantajan näkemykset ammattikorkeakoululain ensihoitaja-, kätilö- ja terveydenhoitajakoulutusta koskevista muutoksista

Oulun ammattikorkeakoulu haluaa tuoda esille muutamia keskeisiä huolia ja huomioita liittyen kätilö-, ensihoitaja- ja terveydenhoitajakoulutuksen uudistukseen. Katsomme, että näiden asioiden huomioiminen on välttämätöntä koulutuksen laadun, kansallisen yhtenäisyyden sekä opiskelijoiden yhdenvertaisen aseman turvaamiseksi.

Ensinnäkin uudistuksen linjauksista puuttuu selkeä viittaus eurooppalaiseen tutkintojen viitekehykseen (EQF6). Tämä jättää koulutuksen vaatimustason ja tavoitteet epäselviksi ja vaarantaa kansallisen vertailukelpoisuuden. Samalla koulutustaso ei näyttäisi nousevan vastaamaan terveydenhuollon kasvavia osaamisvaatimuksia.

Lisäksi on huolestuttavaa, että esitetyt koulutukset eivät johda tutkintoon. Tämä poikkeaa merkittävästi muista terveydenhuollon koulutuksista (esim. sairaanhoitaja, fysioterapeutti), jotka antavat tutkinnon ja laillistetun nimikkeen. Tutkintoon johtamattomuus aiheuttaa opiskelijoiden keskinäistä eriarvoistumista ja sisältää suuren riskin.

Epäselvyyksiä liittyy myös erilliskoulutusten järjestämiseen, valmistumisaikatauluihin ja rahoitukseen. On vaarana, että koulutuspolut pirstaloituvat, valmistumiset viivästyvät ja rahoituksen riittävyys heikkenee. Tämä voi edelleen pahentaa jo nyt näkyvää työvoimapulaa terveydenhuollossa.

Yhteenvetona katsomme, että koulutusuudistuksen tulee varmistaa selkeä tutkintotaso, yhtenäinen kansallinen linjaus sekä opiskelijoiden yhdenvertainen asema. Koulutuksen tulee johtaa tutkintoon ja nimikkeeseen, jotta voidaan turvata tulevaisuuden terveydenhuollon ammattilaisten riittävä osaaminen ja laillistettu asema.

ENSIHOITAJAKOULUTUS

Ensihoitaja koulutuksen osalta Oulun ammattikorkeakoulu viittaa Ensihoitaja AMK – opettajaverkoston lausuntoon. Kannatamme luonnoksessa esitettyjä laajuuksia

ensihoitajakoulutukselle. On tärkeää, että täydentävä tutkintoon johtava koulutus sujuvoittaa koulutuspolkua, mutta se ei saa vaarantaa ensihoitajan osaamisvaatimuksia eikä potilasturvallisuutta. Näemme tärkeänä, että kaikilla ensihoitajaksi opiskelevilla on oikeus samantasoiseen opetukseen ja oppimiseen riippumatta koulutuspolusta. Luonnoksen mukainen polku ja kuvatut kompetenssit turvaavat tutkintokoulutuksen laadun ja yhtenäisyyden sekä varmistavat potilas- ja työturvallisuutta.

Oulun ammattikorkeakoulu näkee myös tärkeänä, että ensihoitajan ammattiasema vahvistettaisiin laillistettuna sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilönä ensihoitaja-nimikkeellä, samalla tavoin kuin sairaanhoitaja, kättilö ja terveydenhoitaja. Hallituksen esitysluonnoksessa esitetty ensihoitajien laillistaminen ensihoitajina on erittäin tärkeä ja välttämätön uudistus. Laillistus selkeyttäisi sairaalan ulkopuolista tehtäväkenttää ja olisi keskeinen potilas- ja työturvallisuuden varmistamisen edellytys.

KÄTILÖKOULUTUS

Kättilökoulutuksen osalta Oulun ammattikorkeakoulun lausunnossa kättilökoulutuksen osalta viitataan myös Ammattikorkeakoulujen valtakunnallisen kättilöopettajaverkoston ja Kättilöliiton lausuntoihin.

Kättilökoulutusta esitetään järjestettäväksi erikseen säänneltynä, ei tutkintoon johtavana koulutuksena. Koulutukseen pääsyn edellytyksenä olisi sairaanhoitajan muodollista pätevyyttä osoittava asiakirja. Esityksen tavoitteena ollut koulutuspolkujen lyheneminen ei toteudu, vaan kättilöksi kouluttautuminen kestää esityksen mukaan jatkossa 3,5 vuotisen sairaanhoitajatutkinnon jälkeen 3000 tuntia ja 18 kk eli viisi (5) vuotta. Esitetty malli ei poista samantasoisten koulutusten tilannetta tai sujuvoita koulutuspolkua. Näiden tekijöiden lisäksi pidentynyt koulutusaika heikentää kättilökoulutuksen vetovoimaa sekä vaikuttaa koulutettujen kättilöiden määrään tulevaisuudessa. Mahdollisuus esityksessä olevaan ehdolliseen kättilöopintojen opinto-oikeuteen sairaanhoitajakoulutukseen hakeutuessa saattaa lisätä opiskelijoiden motivaatiota hakeutua koulutukseen.

Kättilökoulutuksen esityksen mukainen laajuus on 3000 tuntia ja 18 kuukautta. 3000 tuntia vastaa noin 111 opintopistettä. Tässä tavoiteajassa valmistuminen tarkoittaa opiskelijalle päätoimista opiskelua koko opintojen ajan, sisältäen kesäkuukaudet. Näin tiukassa tavoiteaikataulussa opiskelu ja valmistuminen ei tue opiskelijan hyvinvointia tai ole realistista. Esityksen mukaan kättilökoulutuksen voisi suorittaa myös osa-aikaisesti tavoitteellista suorittamisaikaa pidemmässä ajassa, mutta tämän vaikutus mm. rahoitusmalliin ei käy esityksessä ilmi.

Suunniteltu kättilökoulutuksen toteutuminen yleisesti käytössä olevasta opintopistejärjestelmästä poiketen aiheuttanee epäselvyyttä. Tuntiperusteisuus vaikeuttaa opintojen vertailtavuutta kansallisesti ja kansainvälisesti.

Saadakseen EU-kelpoisuuden ja ollakseen ammattipätevyysdirektiivin 2005/36/EY mukaisesti automaattisen tunnustamisen, valmistuneiden kättilöiden olisi lisäksi osoitettava vuoden työkokemus valmistumisen jälkeen. Työkokemusvuoden toteutumista ja arviointia ei ole esityksessä tarkennettu. Vuoden työkokemus tarkoittaa kättilöksi kouluttautuvan koulutuksen kokonaiskeston nousevan kuuteen (6) vuoteen. Tilanne asettaa esitetyssä kättilökoulutuksessa olevat eriarvoiseen asemaan muiden koulutuksista valmistuneiden kanssa. Tilanne myös vaikeuttaa kansainvälistä liikkuvuutta, vaikka kättilöllä onkin mahdollisuus liikkua EU/ETA-alueella myös niin kutsutun yleisen tunnustamisjärjestelmän piirissä.

TERVEYDENHOITAJAKOULUTUS

Terveystenhoitajakoulutuksen osalta Oulun ammattikorkeakoulu viittaa Terveystenhoitajaliiton lausuntoon.

Terveystenhoitajan koulutusta esitetään järjestettäväksi siten, että se ei enää johtaisi tutkintoon, vaan olisi erillinen koulutuskokonaisuus. Esityksen perusteluina mainitaan koulutuspolkujen sujuvoittaminen ja päällekkäisten tutkintojen vähentäminen. On kuitenkin tärkeää huomioida, että terveystenhoitajan koulutus toteutuu jo nykyisin ammattikorkeakouluissa esityksen mukaisessa muodossa: joko nelivuotisena kokonaisuutena toisen asteen jälkeen tai 60 opintopisteen jatkokoulutuksena aiemman tutkinnon jälkeen. Uudistus ei siis lyhentäisi koulutuspolkuja eikä poistaisi päällekkäisyyksiä, vaan muuttaisi tutkintoon johtavan koulutuksen pelkäksi koulutukseksi ilman terveystenhoitajan tutkintoa.

Tutkinnon poistamisella olisi merkittäviä vaikutuksia. Terveystenhoitajan tutkinto on lakisääteinen edellytys tietyissä tehtävissä, kuten neuvolatyössä ja kouluterveydenhuollossa. Jos koulutus ei johda tutkintoon, se heikentää ammatillista asemaa ja laillistusta. Tutkinnon poistaminen voi myös heikentää koulutuksen vetovoimaa ja aiheuttaa epäselvyyksiä työmarkkinoilla, kun osa terveystenhoitajista on tutkinnon suorittaneita ja osa vain koulutettuja. Kansainvälisesti muissa Pohjoismaissa terveystenhoitajakoulutus on tutkintoon johtavaa, ja Suomen mallin muuttaminen heikentäisi vertailtavuutta ja siirrettävyyttä.

Esitetyssä koulutusmallissa ei määritellä kliinisen harjoittelun määrää tai laatua, mikä johtaa opiskelijakohtaiseen suunnitteluun ja eritasoiseen osaamiseen. Tämä ei palvele työelämän tarpeita, joissa koulutuksen tulisi olla yhdenmukainen ja laadukas riippumatta koulutusorganisaatiosta. Terveystenhoitajakoulutuksen säilyttäminen tutkintoon johtavana koulutuksena takaa ammatillisen laillistuksen, yhdenvertaisen osaamisen, koulutuksen rahoituksen ja työelämän tarpeiden täyttymisen.

Lausunnonantajan näkemykset ammattikorkeakoululain ammatillista opettajankoulutusta koskevista muutoksista

-

Lausunnonantajan näkemykset opintotukilain muutoksista

-

Fagerholm Heidi
Oulun Ammattikorkeakoulu Oy

Virranniemi Ulla

Oulun ammattikorkeakoulu - Oulun ammattikorkeakoulu, hyvinvoinnin ja kulttuurin osaamisala.